II

(Tiesību akti, kuru publicēšana nav obligāta)

KOMISIJA

KOMISIJAS LĒMUMS

(2006. gada 19. jūnijs),

ar kuru nosaka, ka 30. panta 1. punkts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, ir piemērojams elektroenerģijas ražošanai un pārdošanai Somijā, izņemot Ālandu salas

(izziņots ar dokumenta numuru K(2006) 2337)

(Autentisks ir tikai teksts somu un zviedru valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/422/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs [1], un jo īpaši tās 30. panta 4. un 6. punktu,

ņemot vērā Somijas Republikas pieprasījumu, ko tā 2006. gada 20. februārī iesniedza elektroniski, un papildu informāciju, ko Komisijas darbinieki 2006. gada 10. martā pieprasīja elektroniski un Somijas Republika 2006. gada 23. martā iesniedza elektroniski,

ņemot vērā neatkarīgās valsts iestādes *Kilpailuvirasto* (Somijas konkurences iestāde) atzinumu par to, ka nosacījumi Direktīvas 2004/17/EK 30. panta 1. punkta piemērošanai tiks ievēroti,

tā kā:

(1) Direktīvas 2004/17/EK 30. pants nosaka, ka direktīva neattiecas uz līgumiem, kas piešķir tiesības veikt kādu no darbībām, uz kurām attiecas direktīva, ja dalībvalstī, kurā attiecīgo darbību veic, uz to attiecas tieša konkurence tirgos ar neierobežotu piekļuvi. To, vai uz kādu darbību attiecas vai neattiecas tieša konkurence, novērtē, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, ņemot vērā attiecīgās nozares īpatnības. Piekļuvi tirgum uzskata par neierobežotu, ja attiecīgā dalībvalsts ir īstenojusi un piemērojusi attiecīgos Kopienas tiesību aktus, kas atver attiecīgo nozari vai tās daļu. Šie tiesību akti ir uzskaitīti Direktīvas 2004/17/EK XI pielikumā, kas attiecībā uz elektroenerģijas nozari atsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvu 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu [2]. Direktīva 96/92/EK ir aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvu 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK [3] atcelšanu, kas paredz vēl plašāku tirgus atvēršanu.

[1] OV L 134, 30.4.2004., 1. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 2083/2005 (OV L 333, 20.12.2005., 28.lpp.).

[2] OV L 27, 30.1.1997., 20. lpp.

[3] OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp. Direktīvā grozījumi izdarīti ar Komisijas Direktīvu 2004/85/EK (OV L 236, 7.7.2004., 10. lpp.).

(2) Saskaņā ar Direktīvas 2004/17/EK 62. panta 2. punktu minētās direktīvas III sadaļa, kas nosaka pakalpojumu projektu konkursu noteikumus, neattiecas uz konkursiem, ko organizē, lai attiecīgajā dalībvalstī veiktu darbību, attiecībā uz kuru 30. panta 1. punkta piemērojamība ir noteikta ar Komisijas lēmumu vai attiecībā uz kuru minētais punkts ir uzskatīts par piemērojamu, ievērojot 30. panta 4. punkta otro vai trešo daļu vai 30. panta 5. punkta ceturto daļu.

(3) Pieprasījums, ko iesniegusi Somijas Republika, attiecas uz elektroenerģijas ražošanu, cita starpā koģenerāciju, kā arī pārdošanu (vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību). Somijas vairumtirgus ir lielā mērā integrēts Ziemeļvalstu (Dānijas, Norvēģijas, Zviedrijas un Somijas) elektroenerģijas tirgū. To veido divpusējs tirgus starp elektroenerģijas ražotājiem no vienas puses un piegādātājiem un rūpniecības uzņēmumiem no otras puses, un brīvprātīgs Ziemeļvalstu energoapmaiņas tirgus, *Nordpool*, kas ietver tūlītējas piegādes tirgu un nestandartizētu nākotnes līgumu tirgu. Tāpēc izteikti attīstās reģionālais vairumtirgus, tomēr trūkumi pārvadē dažkārt sašķeļ šo tirgu ģeogrāfiski izteiktās cenu zonās, viena no kurām ir Somija. Tādējādi saskaņā ar Somijas iestāžu un Somijas *Nordpool* datiem Somija 2005. gadā 9,3 % no laika bija atsevišķa cenu zona ([4]). Arī ražošana izteikti attīstās reģionālā tirgus virzienā, tomēr trūkumi pārvadē un savienojumu ierobežotā jauda ([5]) starp Somijas tīkliem un tīkliem citur Kopienā un Krievijā var uz laiku ierobežot tirgu attiecībā uz Somijas teritoriju, izņemot Ālandu salas. Mazumtirgus zona atbilst Somijas teritorijai, izņemto Ālandu salas, ņemot vēra Somijas iestāžu apstiprināto informāciju, ka Somijā nereģistrēti citu Ziemeļvalstu elektroenerģijas izplatītāji vēl nav reāla alternatīva attiecībā uz patērētājiem vai mazajiem un vidējiem pircējiem.

(4) Minētais novērtējums, kā arī visi citi novērtējumi, kas iekļauti šajā lēmumā, ir veikti tikai un vienīgi Direktīvas 2004/17/EK vajadzībām un neierobežo konkurences noteikumu piemērošanu.

(5) Somija ir īstenojusi un piemērojusi ne tikai Direktīvu 96/92/EK, bet arī Direktīvu 2003/54/EK, un ir izvēlējusies pilnīgu īpašumtiesību nošķiršanu attiecībā uz pārvades tīkliem, kā arī juridisku un funkcionālu nošķiršanu attiecībā uz sadales tīkliem, izņemot vismazākos uzņēmumus. Tādējādi un saskaņā ar 30. panta 3. punktu piekļuve tirgum uzskatāma par neierobežotu.

(6) To, vai uz kādu darbību attiecas vai neattiecas tieša konkurence, ir jānovērtē, pamatojoties uz dažādiem rādītājiem, no kuriem pats par sevi izšķirīgs nav neviens.

(7) Komisijas paziņojumā Padomei un Eiropas Parlamentam "Progresa ziņojums par iekšējā gāzes un elektrības tirgus izveidi" ([6]) (še turpmāk – "2005. gada ziņojums") Komisija norādīja, ka "vairāku valstu tirgos vērojama augsta rūpniecības koncentrācija, kas kavē efektīvas konkurences attīstību" ([7]). Tādējādi tā uzskatīja, ka attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu "viens no rādītājiem par konkurences pakāpi valstu tirgos ir triju lielāko ražotāju kopējā tirgus daļa" ([8]). Saskaņā ar tehnisko pielikumu ([9]) Ziemeļvalstu tirgus trīs lielāko ražotāju kopējā tirgus daļa no visas saražotās produkcijas ir 40 % ([10]), kas ir apmierinoši zems līmenis. Attiecībā uz Somijas teritoriju trīs lielāko ražotāju kopējā tirgus daļa, protams, ir lielāka ([11]). Tomēr periodi, kad Somijas tirgus ir izolēts, ir ierobežoti ([12]). Tāpēc lielākoties gada laikā pastāv konkurences spiediens, ko izraisa iespēja iegūt elektroenerģiju ārpus Somijas teritorijas, vēl jo vairāk tāpēc, ka Ziemeļvalstu starpā netiek iekasēta maksa par pārvadi. Sastrēgumiem ir pagaidu raksturs, tādēļ investīcijas Somijas teritorijas iekšienē nevar veikt, neņemot vērā citus ražotājus Ziemeļvalstu tirgū. Tāpēc šie faktori jāuzskata par norādi uz to, ka pastāv tieša konkurence ražošanas tirgū, neatkarīgi no tā, vai to attiecina uz Somijas tirgu, vai veidojošos reģionālo tirgu.

(8) Arī koncentrācijas un likviditātes pakāpe ir labi konkurences rādītāji elektroenerģijas vairumtirgū. 3. apsvērumā minētā brīvprātīgā Ziemeļvalstu energoapmaiņas tirgus *Nord Pool Spot AS* tirgus daļa 2004. gadā bija 42 % no fiziskās piegādes Ziemeļvalstīs ([13]).

([4]) Tas atbilst nozares izmeklēšanas par konkurenci gāzes un elektroenerģijas tirgū provizoriskā ziņojuma konstatējumiem (turpmāk – "provizoriskais ziņojums"), B pielikumā, 197. lpp., kurā tika konstatēts, ka sastrēgumu biežums Zviedrijas–Somijas elektroenerģijas pārvades posmā 2005. gada pirmajos astoņos mēnešos bija 8 %.

([5]) Apmēram 28 % no maksimālā pieprasījuma.

([6]) COM(2005) 568 galīgais.

([7]) 2005. gada ziņojums, 2. lpp.

([8]) 2005. gada ziņojums, 7. lpp.

([9]) Komisijas dienestu darba dokuments, 2005. gada ziņojuma tehniskais pielikums, SEC(2005) 1448.

([10]) Tehniskais pielikums, 44. lpp., 4.1. tabula.

([11]) Saskaņā ar provizorisko ziņojumu, C pielikumu, 201. lpp., kopējā daļa 2004. gadā bija 73,6 %.

([12]) Līdz 9,3 % laika 2005. gadā, sk. 3. apsvērumu.

([13]) Tehniskais pielikums, 124. lpp.

Attiecībā uz reģionālo tirgu tas ir apmierinošs līmenis. Turklāt konkurences nosacījumus elektroenerģijas vairumtirdzniecībā būtiski ietekmē arī elektroenerģijas finansiālā tirdzniecība tirgus zonā, kas apjoma ziņā caur *Nordpool* bija 1,5 reizes vairāk nekā patērētās elektroenerģijas apjoms Ziemeļvalstīs ([14]) (un, ja iekļauj arī citus reģistrētos darījumus, piemēram, klātienes darījumus tirdzniecības vietā vai tiešo pārdošanu, šis apjoms bija vairāk nekā četras reizes lielāks ([15]). Kā secināts tehniskajā pielikumā ([16]), šī likviditātes pakāpe jāuzskata par apmierinošu, t. i., par tādu, kas kalpo par labi funkcionējoša un konkurētspējīga reģionālā tirgus rādītāju. Kā iepriekš minēts, jāpārbauda arī tas, kā konkurences situācija attiecas tikai uz Somijas teritoriju. Vispirms vēlreiz jāuzsver, ka iepriekš minētie trūkumi nav pastāvīgi, tiem ir tikai pagaidu raksturs. Tas arī ir iemesls pastāvīgajam konkurences spiedienam, ko izraisījusi iespēja iegūt elektroenerģiju ārpus Somijas teritorijas, vēl jo vairāk tāpēc, ka Ziemeļvalstu starpā netiek iekasēta maksa par pārvadi. Turklāt elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Somijā nosaka *Nordpool*. Tāpēc šie faktori jāuzskata par norādi uz to, ka vairumtirgū pastāv tieša konkurence, neatkarīgi no tā, vai to attiecina uz Somijas tirgu, vai veidojošos reģionālo tirgu.

(9) Ņemot vērā valsts lielumu, mazumtidzniecības uzņēmumu skaits ir diezgan liels (vairāk nekā 60, no kuriem daudzi piedāvā pakalpojumus valsts mērogā), tāpat kā to uzņēmumu skaits, kuru tirgus daļa ir lielāka par 5 %. Saskaņā ar jaunāko pieejamo informāciju trīs lielāko ražotāju kopējā tirgus daļa attiecībā uz mazo un vidējo uzņēmumu, kā arī ļoti mazu komercklientu un mājsaimniecību apgādi ir 35–40 %, kas ir apmierinoši zems līmenis ([17]). Tāpēc šie faktori jāuzskata par norādi uz tiešas konkurences esamību.

(10) Arī līdzsvarošanas tirgu darbības jāuzskata par rādītājiem ne vien attiecībā uz ražošanu, bet arī uz vairumtirgu un mazumtirgu. Faktiski "jebkuram tirgus dalībniekam, kurš nespēj savu produkcijas piedāvājumu pielāgot savu patērētāju pazīmēm, var nākties saskarties ar starpību, kas veidojas starp cenu, par kādu pārvaldes sistēmas operators (PSO) pārdos izlīdzinošo elektroenerģiju, un cenu, par kādu tas atpirks pārprodukciju. Šīs cenas pārvaldes sistēmas operatoram var vai nu tieši noteikt regulators, vai arī cenu noteikšanā tiek izmantots uz tirgu balstīts mehānisms, kurā cenu nosaka citu ražotāju piedāvājumi, lai regulētu ražošanu, to palielinot vai samazinot. Mazajiem tirgus dalībniekiem rodas būtiska problēma, ja pastāv draudi, ka izveidosies liela starpība starp iepirkumu cenu no PSO un pārdošanas cenu. Tas novērojams vairākās dalībvalstīs un varētu kaitēt konkurences attīstībai. Liela cenu starpība varētu norādīt uz to, ka līdzsvarošanas tirgū ir nepietiekama konkurence un dominē tikai viens vai divi galvenie ražotāji. Šādas grūtības palielinās situācijās, kad tīkla lietotāji nespēj pielāgot savas pozīcijas pēc iespējas tuvāk reālajam laikam" ([18]). Ziemeļvalstīs ir integrēts līdzsvarošanas tirgus līdzsvarotas enerģijas apgādei, un tā galvenās pazīmes (uz tirgu pamatota cenu veidošana, slēgšana uz stundu un nelielā cenu starpība) ir tādas, ko varētu uzskatīt par tiešas konkurences rādītājiem.

(11) Ņemot vērā attiecīgā ražojuma (elektroenerģijas) pazīmes un to, ka piemēroti produkti vai pakalpojumi aizvietošanai ir retums vai nav pieejami nemaz, cenu konkurencei un cenu veidošanai ir daudz lielāka nozīme, novērtējot konkurences situāciju elektroenerģijas tirgos. To patērētāju skaits, kuri maina piegādātāju, ir faktiskas cenu konkurences rādītājs un tādējādi netieši arī "normāla norāde par konkurences efektivitāti. Ja piegādātājus maina tikai daži patērētāji, varētu rasties problēmas ar tirgus funkcionēšanu, pat ja neņem vērā priekšrocības, ko rada iespēja no jauna vienoties ar sākotnējo piegādātāju" ([19]). Turklāt tas, ka "pastāv gala patērētājiem noteikto cenu regulēšana, viennozīmīgi ir noteicošais faktors, kas nosaka patērētāju uzvedību … Kaut arī kontroles saglabāšana varētu būt pamatota pārejas posmā, tā kļūs par aizvien lielāku traucēkli, pieaugot nepieciešamībai pēc ieguldījumiem" ([20]).

(12) Somijā tendence mainīt piegādātāju trim lietotāju kategorijām – lielajiem un ļoti lielajiem rūpnieciskajiem lietotājiem, mazajiem un vidējiem rūpnieciskajiem lietotājiem un uzņēmumiem, un ļoti maziem uzņēmumiem un mājsaimniecībām – vairāk par 75 % pirmajās divās grupās un 30 % pēdējā grupā ([21]), un nepastāv gala patērētājiem noteikto cenu kontrole ([22]), proti, cenas nosaka paši uzņēmumi, un, lai tās piemērotu, tās nav jāapstiprina kādai iestādei. Tādējādi Somijā situācija attiecībā uz piegādātāju maiņu un gala patērētājiem noteikto cenu kontroli ir apmierinoša un uzskatāma par tiešas konkurences rādītāju.

([14]) Provizoriskais ziņojums, 112. lpp.
([15]) Skatīt Somijas iestāžu sniegto informāciju un tehnisko pielikumu, 44. lpp., 4.1. tabulu.
([16]) Tehniskais pielikums, 44.–45. lpp.
([17]) Somijas iesniegums un tehniskais pielikums, 45. lpp.
([18]) Tehniskais pielikums, 67.–68. lpp.
([19]) 2005. gada ziņojums, 9. lpp.
([20]) Tehniskais pielikums, 17. lpp.
([21]) 2005. gada ziņojums, 10. lpp.
([22]) Tehniskais pielikums, 124. lpp.

(13) Ņemot vērā iepriekš minētos rādītājus un kopumā situāciju šajā nozarē Somijā, jo īpaši to, kādā mērā tīkli ir nošķirti no ražošanas/piegādes un kā tiek regulēta piekļuve tīkliem, kas izriet no Somijas Republikas sniegtās informācijas, 2005. gada ziņojuma un tā tehniskā pielikuma, jāuzskata, ka attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu un pārdošanu Somijā, izņemot Ālandu salas, ir izpildīts Direktīvas 2004/17/EK 30. panta 1. punkta nosacījums par tiešo konkurenci. Kā minēts iepriekš 5. apsvērumā, nosacījums par brīvu piekļuvi uzskatāms par izpildītu. Tādējādi Direktīva 2004/17/EK nav piemērojama ne gadījumos, kad līgumslēdzējas iestādes piešķir līgumus, kas paredzēti, lai dotu tiesības ražot elektroenerģiju šajos ģeogrāfiskajos apgabalos, ne arī tad, kad tās organizē projektu konkursus minēto darbību veikšanai šajos apgabalos.

(14) Šā lēmuma pamatā ir juridiskā un faktiskā situācija 2006. gada februārī, kā tā ir atspoguļota informācijā, kuru iesniegusi Somijas Republika, 2005. gada ziņojums un tā tehniskais pielikums. Lēmumu var pārskatīt, ja būtiskas izmaiņas juridiskajā vai faktiskajā situācijā norādīs, ka nosacījumi Direktīvas 2004/17/EK 30. panta 1. punkta piemērošanai vairs netiek ievēroti.

(15) Šajā lēmumā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Valsts līgumu padomdevēju komitejas atzinumu.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Direktīva 2004/17/EK neattiecas uz līgumiem, ko piešķir līgumslēdzēji un kas paredzēti, lai dotu tiem tiesības ražot vai pārdot elektroenerģiju Somijā, izņemot Ālandu salas.

2. pants

Šā lēmuma pamatā ir juridiskā un faktiskā situācija 2006. gada februārī, kā tā ir atspoguļota informācijā, kuru iesniegusi Somijas Republika, 2005. gada ziņojums un tā tehniskais pielikums. Lēmumu var pārskatīt, ja būtiskas atšķirības attiecībā uz faktiem vai juridisko situāciju norādīs, ka nosacījumi Direktīvas 2004/17/EK 30. panta 1. punkta piemērošanai vairs netiek ievēroti.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts Somijas Republikai.

Briselē, 2006. gada 19. jūnijā

Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Charlie McCREEVY